

(Dr. Havas Manó: Rendszeres zsidó vallás- és erkölcsstan. A középiskolák VIII. és a kereskedelmi iskolák IV. osztálya számára szakbavágó művek alapján. (Schlesinger József Könyvkereskedése-Budapest, 1934); Dr. Bernstein Béla: Zsidó vallásstan. A középiskolák VII-VIII., a felsőkereskedelmi iskolák III-IV. osztályai részére. (Nyíregyházi Zsidó Hitközség-Nyíregyháza, 1912); Dr. Krausz Sámuel: Rendszeres zsidó vallás- és erkölcsstan a Pesti Izr. Hitközség tanterve nyomán az érett tanulóifjúság számára. (Singer és Wolfner-Budapest, 1895); Halász Nátán: Zsidó hit- és erkölcsstan. Különös tekintettel a gyakorlati vallásos életre. Középiskolai növendékek és a család használatára. I. rész. Az eredeti kútforrások nyomán. (Ifj. Nagel Ottó-Budapest, 1889).

Örsi Julianna

A család belső rendje és a társadalmi-politikai-gazdasági változások összefüggései

A 20. század az egyén és a család életében is megpróbáltatásokkal teli időszak volt. Világháborúk, gazdasági válságok, rendszerváltások követték egymást, amely megnehezítette az emberek életét. A külső körülmények alkalmazkodásra, túlélésre, mobilitásra ösztönözte, kényszerítette az egyént, a családot, a helyi társadalom közösségeit. Mindez tükröződik a családi és egyéni sorsokban egyaránt. Ez pedig alapjában megváltoztatta a hagyományos parasztcsalád működésének rendjét.

Papp Szilvia Anikó

Hagyományörzés az asszimiláció sodrában. Joseph Roth: Jób.

Joseph Roth *Jób* című kisregénye a bibliai Jób történetét helyezi egy 20. századi zsidó család történetének háttérébe, párhuzamba állítva főhősének, a tanító Mendel Singernek alakját Jóbéval. Jób történetének teológiai és szépirodalmi értelmezéseit vizsgálva mondhatjuk, hogy néhány fő értelmezési irány domborodik ki: Jób könyvét olvashatjuk erkölcsi példázatként, azaz a szenvedő ember hitben való kitartásáról szóló könyvként, teodíceai műként, amely Isten igazságosságát helyezi középpontjába, olvashatjuk a dialógus keresésének példázataként is. Roth *Jób* regénye Jób történetét zsidó családtörténetté teszi, amely bemutatja, hogy a népvándorlás és az asszimiláció folyamata milyen hatással van egy általa tipikusnak nevezett hagyományos zsidó család életére. Regényelemzésemben a család történetét végigkövetve az asszimilációnak és a háborús krízishelyzetnek a család egységére tett hatására és a zsidó hagyomány megtartásának folyamatára fókuszálok. Roth a *Jób* könyvében hangsúlyos, minden emberhez szóló emberi általánost megtartva bemutatja a zsidó mindennapi vallásosságot és azokat az alattomos társadalmi folyamatokat is felvillantja, amelyek a zsidó önazonosság és közösség fennmaradását veszélyeztetik. Roth itt megmutatkozó nézőpontjából a zsidó önazonosság éppen az Istennel való dialógusban maradáást jelenti: nem a szülőföldre, a nyelvhez, közös hazához, nemzethez tartozás a zsidósághoz tartozás kritériuma, hanem a valláshoz való ragaszkodás, és e valláson keresztül egy történelmi kontinuitásban összetartozó sorsközösség vállalása.

Regényelemzésem célja az, hogy bemutassam a zsidó hagyományok szerint élő család működését, mindennapjait és ennek a vallás által meghatározott családi életnek a felbomlását a társadalmi folyamatok, válsághelyzetek hatására.

Pók Katalin

Hagyományos család a vallásokban és a liberális plurális modell

A zsidó, keresztény és iszlám családmódel. A zsidó-keresztény értékek gyengülése a liberalizmus erősödése. A klasszikus liberalizmus neoliberalizmusba fordulása és a családi

törvény változása. A család rombolása Nyugaton, homoszexuális házassági követelések, abortusz, eutanázia. „Gyermeknélküli kultúra” Fukuyama és a zsidó-keresztény kultúra nézőpontjából. Az értékek relativizálása, morális romlás. Kelet-Nyugat Európa konfliktusa, középpontban a családról, nemekről való gondolkodás. Magyarországi törvényi változások, családpolitika, keresztény kultúra védelme, férfi nő szövetségén alapuló házasság. Az új Alkotmány szelleme és Nyugat reakciója. Magyarország fekete báránnyá válása. A liberális plurális családmodell, és a 2000 éves keresztény kultúra szembenállása. Európa zsidó-keresztény gyökerei, eredeti értékei és az ettől való eltávolodás következményei a családra, gyerekvállalásra. A túlnépesedés és a gyermeknélküliség ellentmondásai, a migráció következményei. Új bálványvallás születése, a morál nélküli liberális humanizmus. A humanizmus nevében, a nemi kisebbségek istenítése, a hagyományos család szétrombolása.

Schiller Vera

A család megjelenése a görög irodalomban

A görög kultúrkörben, az irodalom és általában az írásbeli hagyomány szerint kisebb családok – szülők és gyermekek – éltek együtt. Az apának teljhatalma volt a gyerek élete fölött, az újszülöttet megszületése után felvette a családba, vagy kitétette. A vígjátékok és irodalmi alkotások bővelkednek az olyan adatokban, hogy a kitétt gyereket később mégis keresni kezdi apja, tehát lehetőleg úgy teszi ki, hogy életben maradjon. (Ez alól a spártai családok képeztek kivételt, ahol a közösség döntött a gyengének minősített fiúgyermek kitételéről, nem az apa.) A gyerekek házasságával kapcsolatos döntés az apát illette, nemcsak a lány, hanem a fiú felett is. A feleség a férj hatáskörébe tartozott, de megillette a családja általi (apja, testvére) védelem is. A feleség köteles volt hűséges lenni, a férj léphetett kapcsolatba hetérákkal, bár az irodalom – a vígjáték irodalom – szerint ezt a feleségek nem nézték jó szemmel. Az előadás az írásbeli hagyomány tükrében igyekszik ezeket a kapcsolódási pontokat bemutatni.

Schöner Alfréd

„...és a kör bezárult”

A témám: érintőlegesen önéletrajz jellegű. Kulcsszavai: Nagypám Schöner Ferenc, akinek családját Auschwitzban meggyilkolták, Apám, Schöner Ignác, akinek első feleségét és négy gyermekét, valamint tíz testvérét is Auschwitzban gyilkolták meg. Lányom, Schöner Zsuzsa, aki az érettségi után auschwitzi kegyeleti úton vettek részt. Az ottani traumatikus élmények hatására alijázott Izraelbe. Jómagam a 60. évfordulón Auschwitzban jártam, belebetegedtem. Két Izraelben született unokámban, akik a hadseregbe való bevonulás előtt szintén auschwitzi kegyeleti úton vettek részt, érzelmek sokaságát váltotta ki.... és a kör bezárult...

Szabó Alexandra M.

A házasságkötés mint megküzdési stratégia Holokauszt túlélők számára

Kutatásom fő célja a munka- és koncentrációs táborokba elhurcolt Holokauszt túlélők megküzdési (coping) stratégiáinak felmérése volt, melyek közül a legtipikusabb választás a vészkorszak utáni élet újrakezdéséhez a családalapítás céljából történő házasság volt. Az 1945 utáni zsidóság demográfiai mutatói egyértelműen kimutatják a házasságok számának kiugró növekedését Magyarországon, mely szociológiai számokat kvalitatív kutatással egészítem ki. Az USC Shoah Foundation adattárában található audiovizuális túlélő vallomásokból álló